

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

COF_t – платежи (выходной денежный поток) в момент времени t ;

E – норматив дисконтирования (пороговое значение рентабельности), выбранный для инвестиционного проекта;

T – продолжительность инвестиционного периода.

$NPV = 90\,271\,818 / (1 + 0,19) + 90\,271\,818 / (1 + 0,19)^2 + 90\,271\,818 / (1 + 0,19)^3 + 90\,271\,818 / (1 + 0,19)^4 + 90\,271\,818 / (1 + 0,19)^5 - 241\,096\,412 = 34\,921\,848,3$ руб.

Для расчета эффективности проекта была выбрана ставка 19%. Однако данный коэффициент служит основой оценки эффективности инвестиционного проекта, в связи с чем, целесообразно рассчитать внутреннюю ставку доходности. Методом подбора, применяя аналитические возможности Microsoft Excel, была вычислена эффективная ставка, которая составила 25,3%.

Не мене важным показателем эффективности инвестиционного проекта является индекс рентабельности, который может быть рассчитан по формуле:

$PI = (NPV + IC) / IC$,

где IC – величина инвестиционных вложений [5, стр. 176-178].

$PI = 34\,921\,848,3 + 241\,096\,412 / 241\,096\,412 = 1,14$ или 114%.

Для расчета срока окупаемости проекта воспользуемся простой формулой:

$p_{ок} = \sum I_t / E$,

где E – среднегодовой уровень дохода.

Так как проект рассчитан на 5 лет, эффективность его подтверждается многочисленными примерами, как в отечественной, так и в зарубежной практике и достоверно известны объемы получаемых выгод после реализации проекта. Следовательно, срок окупаемости равен:

$p_{ок} = 241\,096\,412 / 90\,271\,818 = 2,67$ года, или 2 года и 8 месяцев.

По результатам проведенных выше расчетов можно сделать вывод, что реализация инвестиционного проекта по внедрению на ОАО "Пинский опытно-механический завод" СЭД Евфрат является эффективной и высоко рентабельной. Об этом позволяют судить данные анализа, которые показали, что NPV проекта составит 34 921 848,3 руб., то есть проект прибыльный и внедрение СЭД значительно повысит эффективность деятельности организации. Индекс рентабельности равный 114% показывает, что будущие доходы от реализации инвестиционного проекта значительно превышают расходы. Расчет срока окупаемости инвестиций равен 2 года и 8 месяцев, то есть будущие поступления быстро покроют затраты и уже в конце 3 года организация получит прибыль от внедрения системы электронного документооборота Евфрат.

На основе выше изложенного можно сделать следующие выводы:

1. Для повышения инвестиционной привлекательности ОАО "Пинский опытно-механический завод" предложено провести мероприятия по повышению деловой репутации, так как при увеличении гудвилла наблюдается значительное увеличение стоимости организации с 21697,23 млн. в 2012 г до 22052,69 млн. в 2013 году, при одновременном росте на 1 % стоимости материальных активов. А при увеличении рентабельности совокупных активов на 0,05% и росте гудвилла на 8,6 млн. чистая прибыль организации увеличится на 21,3 млн. руб. А при росте выручки от реализации на 1 % и увеличении гудвилла, среднегодовая величина прибыли станет выше на 191,6 млн. руб.

2. Для повышения эффективности работы над инвестиционными проектами на ОАО "Пинский опытно-механический завод" предложено провести реинжиниринг процесса принятия инвестиционных проектов, так как по итогам реинжиниринга возможно сокращение затрат времени на реализацию инвестиционного проекта на 114 дней, и стоимостных затрат на 21030000 руб..

3. Для реализации инвестиционного проекта по внедрению СЭД Евфрат рассчитаны показатели эффективности, которые позволяют судить о высокой рентабельности и прибыльности данного проекта, так как NPV проекта составит 34 921 848,3 руб., то есть проект прибыльный и внедрение СЭД Евфрат значительно повысит эффективность деятельности организации; индекс рентабельности равный 114% показывает, что будущие доходы от реализации инвестиционного проекта значительно превышают расходы; расчет срока окупаемости инвестиций равен 2 года и 8 месяцев, то есть будущие поступления быстро покроют затраты и уже в конце 3 года организация получит прибыль от внедрения системы электронного документооборота Евфрат.

Таким образом, успешная деятельность предприятий в долгосрочной перспективе, обеспечение высоких темпов их развития в значительной степени будет определяться уровнем инвестиционной активности и масштабами инвестиционной деятельности.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

- ✓ Колмыкова, Т. С. Инвестиционный анализ: учеб пособие / Т. С. Колмыкова. – М.: Инфра-М, 2011. – 204 с.
- ✓ Инвестиционный кодекс Республики Беларусь от 22 июня 2009 г. № 55-3:– Минск, 2009. – 37 с.
- ✓ Риммер, М. И. Экономическая оценка инвестиций / под ред. М. И. Риммер. – СПб.: Питер, 2011. – 416 с.
- ✓ Система электронного документооборота и автоматизации бизнес-процессов Евфрат1 [Электронный ресурс] / Ознакомление с системой. – Москва, 2012. – Режим доступа: <http://www.evfrat.ru/buy/>. – Дата доступа: 25.04.2012.
- ✓ Зимин, А. И. Инвестиции: вопросы и ответы / А. И. Зимин. – М.: ИД Юриспруденция, 2010. – 256 с.

ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Волошин В. І., к.е.н., директор Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові, (Україна)

Шехлович А. М., аспірант Національного інституту стратегічних досліджень (Україна)

Волошин В. І., Шехлович А. М. Особливості та напрями підвищення ефективності функціонування технологічних парків в Україні як інструмент інтелектуалізації національної економіки.

У статті висвітлено історію створення та розвитку технологічних парків України. Проведено аналіз результатів інноваційної діяльності технологічних парків в Україні протягом 2000–2012 рр., розглянуто тенденції їхнього розвитку з урахуванням світового досвіду. Окреслено основні проблеми та перешкоди на шляху розвитку технологічних парків та запропоновано напрями їх вирішення. Визначено основні причини зниження результатів інноваційної діяльності технологічних парків України за останній період. Розглянуто політику держави щодо надання допомоги у вигляді економічних пільг та преференцій для реалізації інноваційних проектів технологічними парками в Україні. Визначено вплив державної політики на соціально-економічні результати діяльності технологічних парків. Надано пропозиції щодо вдосконалення організаційно-економічних механізмів реалізації інноваційних проектів та нормативно-законодавчої бази, яка регулює діяльність технологічних парків, з метою посилення конкурентоспроможності та підвищення рівня інтелектуалізації економіки України.

Ключові слова: інтелектуалізація економіки, інновації, науково-технічна діяльність, інноваційна діяльність, інноваційний проект, технологічні парки.

Волошин В. И., Шехлович А. М. Особенности и направления повышения эффективности функционирования технологических парков в Украине как инструмент интеллектуализации национальной экономики.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

В статье отражена история создания и развития технологических парков Украины. Проведен анализ результатов инновационной деятельности технологических парков в Украине в течение 2000-2012 гг., рассмотрены тенденции их развития с учетом мирового опыта. Определены основные проблемы и препятствия на пути развития технологических парков и предложены направления их решения. Определены основные причины снижения результатов инновационной деятельности технологических парков Украины за последний период. Рассмотрено политику государства по оказанию помощи в виде экономических льгот и преференций для реализации инновационных проектов технологическими парками в Украине. Определено влияние государственной политики на социально-экономические результаты деятельности технологических парков. Даны предложения по совершенствованию организационно-экономических механизмов реализации инновационных проектов и нормативно-законодательной базы, регулирующей деятельность технологических парков, с целью усиления конкурентоспособности и повышения уровня интеллектуализации экономики Украины.

Ключевые слова: интеллектуализация экономики, инновации, научно-техническая деятельность, инновационная деятельность, инновационный проект, технологические парки.

Voloshyn V., Shekholovych A. Features and directions to increase the efficiency of functioning of the technological parks in Ukraine as a tool of intellectualization of the national economy.

The article elucidates the history and development of technological parks in Ukraine. We conducted the analysis of the innovative activity of technological parks in Ukraine during the 2000-2012, examined the trends of their development based on international experience. We outlined the main problems and barriers to the development of technological parks and we proposed directions of solution. The main causes of decrease of the results of the technological parks's innovative activity in Ukraine for the last time was determined. We considered the state policy to assist with economic benefits and preferences to implement innovative projects by the technological parks in Ukraine. We determined the influence of state policy on social and economic results of technological parks's activity. Suggestions were given for improving the organizational and economic mechanisms and regulatory and legislative base for implementation of innovative projects, which regulates the activity of technological parks to strengthen competitiveness and increase the level of the intellectualization of Ukraine's economy.

Keywords: intellectualization economy, innovation, scientific and technical activities, innovative activity, innovative design and technological parks.

Вступ. На сьогодні вирішення проблеми підвищення ефективності функціонування економіки України має тісний зв'язок із прискоренням розвитку процесу інтелектуалізації економіки, активізація якого сприяє підйому та розвитку економіки, технологічній модернізації, комерціалізації інноваційних розробок, створенню нових виробництв та додаткових робочих місць, підвищенню експортного потенціалу країни, забезпеченню виробництва конкурентоспроможних товарів, підвищенню економічної ефективності національного господарства та рівня економічної безпеки загалом. Сучасний стан української економіки характеризується відставанням в галузі технічного розвитку, погіршенням рівня наукового потенціалу, така кризова ситуація може бути виправлена за умови створення національної інноваційної системи, що має супроводжуватись створенням таких організаційних форм в інноваційній сфері, що будуть надавати змогу ефективно використовувати існуючий та нарощувати новий науково-технічний потенціал країни. На сьогодні саме це забезпечує сталий розвиток та зростання економіки будь-якої країни та регіону.

Однією з таких інноваційних форм виступають технологічні парки, які утворюють організаційну систему зв'язків між наукою, освітою та промисловістю, вони є своєрідними каталізаторами утворення наукомісткого сектора промисловості та формування науково-технічного ядра всього господарства. Надзвичайно актуальним і перспективним для України є дослідження світового досвіду особливостей створення технологічних парків, а також здійснення на цій основі аналізу становлення та функціонування технопарків у нашій країні, використання наукових розробок для підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Це сприятиме формуванню власної національної стратегії, стимулюванню інвестиційної активності та механізми ефективного використання науково-технічного, виробничого і кадрового потенціалу та може стати засобом модернізації економіки.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності в країні, розробки механізмів стимулювання впровадження інновацій в промисловості отримали відображення в працях багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема П. Друкера, Ф. Дітріха, Ш. Тацуно, Й. Шумпетера, В. Гесця, А. Гальчинського, Я. Жаліла, О. Мазура, Ю. Макогона, В. Мунтіяна, В. Семиноженка, В. Соловйова, Д. Стеценка, Л. Федулової та інших. В дослідженнях цих авторів проаналізовано світові тенденції розвитку інноваційної діяльності, стан та проблеми інноваційного розвитку в Україні, запропоновано рекомендації щодо розбудови національної інноваційної системи та формування механізмів державної підтримки інноваційних процесів. Однак ще не в повній мірі досліджено інноваційну діяльність технологічних парків в Україні та ефективність використання державної підтримки реалізації інноваційних проектів.

Метою статті є аналіз проблем функціонування технопарків в Україні та розроблення механізмів підвищення ефективності їхньої діяльності.

Таблиця 1

Інформація про реєстрацію та обсяги діяльності технологічних парків України у 2000-2012 рр.

№	Технопарк	Дата реєстрації	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн грн
1	«Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка» (м. Київ)	червень 2001	495,2
2	«Інститут електроварювання ім. Є.О. Патона» (м. Київ)	липень 2000	8535,4
3	«Інститут монокристалів» (м. Харків)	липень 2000	3456
4	«Вуглемаш» (м. Донецьк)	листопад 2001	146,3
5	«Інститут технічної теплофізики» (м. Київ)	вересень 2002	5
6	«Київська політехніка» (м. Київ)	червень 2003	30
7	«Інтелектуальні інформаційні технології» (м. Київ)	грудень 2003	-
8	«Укрінфотех» (м. Київ)	листопад 2002	14
9	«Агротехнопарк» (м. Київ)	жовтень 2007	-
10	«Еко-Україна» (м. Донецьк)	-	-
11	«Наукові і навчальні прилади» (м. Суми)	-	-
12	«Текстиль» (м. Херсон)	грудень 2007	-
13	«Ресурси Донбасу» (м. Донецьк)	-	-
14	«Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій» (УМБЦЕНТ) (м. Одеса)	-	-
15	«Яворів» (Львівська область)	серпень 2007	1
16	«Машинобудівні технології» (м. Дніпропетровськ)	листопад 2008	-
Разом	12681,9		

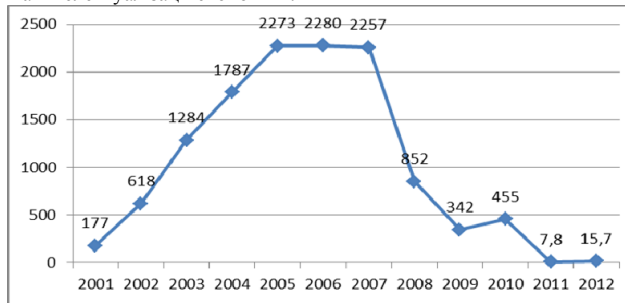
Основний матеріал. За останні роки в усьому світі технопарки або територіально-виробничі наукові комплекси стали найбільш ефективною організаційно-економічною формою інтеграції науки і виробництва серед усіх інших інноваційних структур. В аналітичних

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

матеріалах, підготовлених Інститутом економіки та прогнозування НАНУ «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010—2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів», зазначено, що «створення нових і підтримка існуючих технопарків є одним із пріоритетних напрямів підвищення ефективності науково-технічного потенціалу країни».

Реальний технопарковий рух в Україні почався лише після прийняття у 1999 році Верховною Радою України Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків», яким передбачено сприяння держави у вигляді економічних пільг. Постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2000 № 1018 визначено порядок зарахування сум податків на спеціальні рахунки та їх використання технопарком. За період 2000-2012 рр. в Україні створено 16 технопарків, діяльність більшості з яких не можна назвати успішною (див. табл. 1). Також протягом 2002 та 2003 рр. створено три українсько-китайські технопарки (у м. Цзінань, провінція Шаньдун, - парк співпраці у сфері високих і нових технологій і два технопарки в м. Харбін, провінція Хейлуңцзян, в т.ч. центр зварювальних технологій «Патон-Харбін»).

Всього за 2000-2012 рр. технопарками було реалізовано на 12,6819 млрд грн інноваційної продукції, у тому числі 14 % — за кордоном. Середньорічні темпи приросту обсягів інноваційної продукції технопарків становили в 2001—2006 рр. понад 50 % (у 5—7 разів вище, ніж в середньому у промисловості). Понад 98 % реалізації інноваційної продукції припадає на три технопарки, створені на базі провідних інститутів НАНУ: ІЕЗ ім. С.О. Патона (67,4 %), Інституту монокристалів (27,3 %) і Інституту фізики напівпровідників (3,9 %). Річний випуск інноваційної продукції (рис. 1) за проектами технопарків збільшився в 16,7 рази (з 0,18 млрд грн в 2001 р. до 2,6 млрд грн в 2007 р.). Протягом досліджуваного періоду було залучено 529,8 млн грн інвестицій в інноваційну сферу, що формує можливості для створення потенційних точок зростання та інтелектуалізації економіки.

Рис. 1. Річні обсяги реалізованої інноваційної продукції за проектами технопарків в Україні у 2001-2012 рр., млн грн

Позитивний баланс зовнішньоекономічної діяльності технопарків становив 148 млн грн (1859 млн грн — імпорт, 2007 млн грн — експорт). Бюджетний баланс діяльності технопарків (різниця між відрахуваннями до бюджету і всіма видами держпідтримки) становив 516 млн грн (відрахування до бюджету — 1026 млн грн, всі види держпідтримки — 510 млн грн). При виконанні інноваційних проектів щорічно було задіяно від 12 до 20 тис. робочих місць, з них додатково створено 3559 місць, тобто держава заощадила 249,1 млн грн на створенні нових робочих місць з урахуванням вартості створення одного робочого місця в науковій галузі 70 тис. грн. Динаміку основних техніко-економічних показників діяльності технопарків наведено в табл. 2.

В Україні за період 2001—2012 рр. держпідтримка технопарків становила 510 млн грн, а в рамках спеціального режиму діяльності до бюджетів та державних цільових фондів було перераховано 1023 млн грн, тобто на кожну гривню державної підтримки до бюджету повернуто майже 2 грн. Для прикладу, уряд США вимагає, щоб на кожен долар підтримки інноваційну діяльності в країні в державний бюджет поверталось 2 долари. У Російській Федерації вважається нормальним, коли на 1 рубель державної підтримки технопарки випускають 10 рублів інноваційної продукції [8].

Таблиця 2

Динаміка техніко-економічних показників діяльності технопарків в Україні у 2001-2012 рр. [8]

Показник	2001-2005 рр.		2006-2012 рр.	
	Всього	2005 р.	Всього	2012 р.
Реалізовано інноваційної продукції в рамках спецрежиму, млн грн	6139	2273	6494	15,7
Постачання на експорт, млн грн	961	367	1046	-
Частка технопарків в інноваційній продукції промисловості, %	0,5—9,9	8,1	6,2-0	-
Створено нових робочих місць, од.	2756	399	803	5
Перераховано до бюджету, млн грн	400	149	623	2,6
Обсяг держпідтримки технопарків, млн грн	420	34	90	-

Найбільша ефективність функціонування технопарків припала на 2000—2004 рр., коли для стимулювання їхньої інноваційної діяльності було застосовано різні податкові та митні пільги та преференції. Починаючи з 2005 року практично всі показники діяльності технопарків почали знижуватися, а у 2010—2012 рр. ця тенденція посилилась. Основними причинами зниження техніко-економічних показників діяльності технопарків є:

1. Недотримання державою чинного законодавства і постійними змінами до нього, що веде до погіршення умов роботи технопарків. Було заблоковано Закон «Про спеціальний режим діяльності технопарків». У березні 2006 р. економічні статті в Законі про технопарки було частково відновлено, але їх практичне виконання не було забезпечене, що в свою чергу не відновило довіри інвесторів і не стримало зростання діяльності технопарків. Після прийняття Податкового кодексу України з повторним порушенням державних гарантій стабільності спеціального режиму інноваційної діяльності технопарків через ліквідацію для них практично всіх видів непрямої державної допомоги у вигляді податкових пільг ці елементи інноваційної інфраструктури опинилися в небезпеці повного занепаду. Те, що спеціальний режим оподаткування технопарків не був включений до переліку спеціальних податкових режимів Податкового кодексу України (Розділ XIV), суперечить Програмі економічних реформ Президента України на 2010-2014 рр., якою передбачені розширення та підтримка діяльності технопарків та розвиток науково-технічної та інноваційної сфер.

2. Різне скорочення прийняття інноваційних проектів у сфері новітніх технологій, які переважно належали до VI технологічного укладу [5]. Протягом 2005, 2006 і практично всього 2007 р. не було реалізовано жодного нового проекту технопарків (рис. 2). Лише в самому кінці 2007 р. було затверджено два проекти. Дещо активізувалася ця робота в 2008 р. — 6 проектів та в 2009 р. — 4 проекти. Однак, починаючи з 2010 р., після набрання чинності нового Податкового кодексу не було реалізовано жодного проекту.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

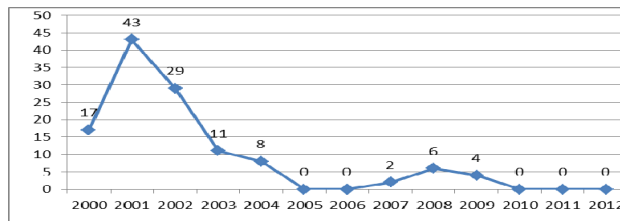

Рис. 2. Кількість реалізованих інноваційних проектів технопарків в Україні у 2000-2012 рр., од.

3. Починаючи з 2005 р. різко скорочувалася, а на даний час була практично припинена державна підтримка проектів технопарків (рис. 3). Державна підтримка при виконанні інноваційних проектів в рамках технопарків істотно (в 1,5—2,0 рази) прискорює їх виконання. Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законодавчих актів України було скориговано перелік видів держдопомоги. Так, у 2005 р. скасовано державну підтримку через такі механізми, як: звільнення від сплати податку на прибуток, звільнення від сплати ПДВ при реалізації продукції в Україні, звільнення від ввізного мита та ПДВ при імпорті сировини, устаткування тощо, скасування пункту про пріоритетність для технопарків залучення іноземних кредитів під гарантії з боку держави тощо [1-4].

Передбачене бюджетом 2007 р. фінансування інноваційної діяльності було використано в основному на фінансування інвестиційних проектів без інноваційної складової. До технопарків дійшли тільки 3 % виділених сум [6]. Не було вирішено ці питання і у бюджетах наступних років.

Наслідком цього стало порушення виконання затверджених бізнес-планів інноваційних та інвестиційних проектів, втрати виконавцями інноваційних проектів можливості вчасно розраховуватись за придбане устаткування, виконані науково-дослідні та проектні роботи, втрати довіри зарубіжних та вітчизняних інвесторів до стабільності нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності, відмови від участі у фінансуванні інноваційних проектів, а також порушення прав та законних інтересів вітчизняних та зарубіжних суб'єктів підприємницької діяльності.

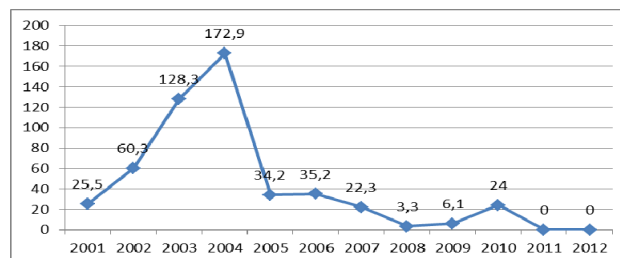

Рис. 3. Обсяги державної підтримки технопарків в Україні у 2001-2012 рр., млн грн

Проведений аналіз показав необхідність прийняття кардинальних заходів щодо нормалізації роботи технопарків та вдосконалення нормативно-законодавчого регулювання їхньої діяльності з метою більш ефективного функціонування технопарків, що сприятиме підвищенню рівня конкурентоспроможності національної економіки.

Висновки. Головною метою державної підтримки функціонування технопарків повинно стати вироблення ефективних механізмів, які мають забезпечити максимальну економічну результативність технопарків та сприятиме розвитку процесу інтелектуалізації національної економіки. З метою підвищення ефективності роботи технопарків доцільно:

- створити механізми фінансової та економічної підтримки через створення фондів для грантового фінансування пріоритетних для національної економіки інноваційних проектів та звільнення від митного оподаткування обладнання, необхідного для розробок;
- включити спеціальний режим оподаткування технологічних парків до переліку спеціальних податкових режимів Податкового кодексу України (Розділ XIV);
- для продовження реалізації технопарками інноваційних проектів необхідним є якомога швидше відновлення хоча б двох видів непрямої державної допомоги, а саме звільнення від оподаткування прибутку підприємств, отриманого технопарками, та зарахування вивільнених від оподаткування сум на спеціальні рахунки учасників технопарків та спеціальний рахунок керівного органу відповідного технопарку;
- створити систему інформаційного забезпечення та моніторингу функціонування технопарків;
- створити дворівневу мережу технологічних парків (на прикладі мережі технопарків Республіки Казахстан). Перший (національний) рівень складають національні технопарки, які створено на базі провідних науково-дослідних установ та вищих навчальних закладів, головним завданням яких є сприяння структурній перебудові та створенню нових галузей промисловості, підвищенню її конкурентоспроможності. Другий рівень складають регіональні технопарки, які створюються з метою активізації інноваційних процесів в регіоні, розкриття та розвитку його потенціалу;
- стимулювати створення невеликих інноваційних підприємств, які вважаються найбільш активною структурою в системі розробки і впровадження нових технологій;
- стимулювати створення технопарків сумісно з іншими державами на основі українсько-китайського досвіду.

Варто зазначити, що лише цілеспрямоване, послідовне і комплексне застосування перелічених заходів дасть можливість у найближчому майбутньому очікувати підвищення ефективності функціонування технологічних парків, що в свою чергу призведе до посилення конкурентоспроможності та підвищення рівня інтелектуалізації економіки України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Податковий кодекс України» від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Голос України. – 2010. – № 229.
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законодавчих актів України» від 25.03.2005 р. № 2505-IV // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 58.
3. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» 12.01.2006 р. № 3333-IV: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3333-15>.
4. Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» від 16.07.99 № 991-XIV: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.
5. Сгорова О. Щодо державної допомоги діяльності технопарків в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/705>.
6. Економіко-статистичний огляд діяльності Технологічного парку «ІЕЗ ім. Є.О. Патона» в 2000-2010 рр. / О.А. Мазур, С.В. Пуствойт, Л.Б.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Любовна та ін. – К., 2010. – 61 с.

7. Мазур О. А. Технологічні парки України: стан та проблеми / О. А. Мазур, В. С. Шовкалюк // Технологічні парки. Світовий та український досвід. – К.: Прок-Бизнес, 2009. – 70 с.

8. Мазур О. А., Пустовойт С. В. Технологічні парки України: цифри, факти, проблеми / О. А. Мазур, С. В. Пустовойт // Наука та інновації. – 2013. - № 3.- С. 59-72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scinn.nas.gov.ua/arhiv/0313/Mazur.pdf>.

9. Федулова Л. І. Інноваційна економіка: підручник. / Л. І. Федулова. — К.: Либідь, 2006. — 480с.

УПРАВЛЕНИЕ УСТОЙЧИВЫМ РАЗВИТИЕМ РЕКРЕАЦИОННОГО СЕКТОРА НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Воробьева В.В., аспирант Донецкого национального университета (Украина)

Воробьева В.В. Управление стабильным развитием рекреационного сектора национальной экономики

Статья посвящена вопросам управления стабильным развитием рекреационного сектора национальной экономики. В статье раскрыты сущность рекреационного сектора и его значения для национальной экономики в процессе восстановления трудовых ресурсов. Проведена оценка состояния рекреационного сектора Украины по ключевым составляющим, выявлены проблемы его устойчивого развития, которые имеют непосредственное воздействие на социально-экономическое положение Украины. Сформулированы приоритеты государственной стратегии развития курортно-рекреационного хозяйства и приведены меры по улучшению деятельности санаторно-курортных учреждений Украины. В качестве действенного метода управления устойчивым развитием рекреационного сектора национальной экономики предложен программно-целевой метод. Разработана схема целевой программы развития рекреационного сектора национальной экономики.

Ключевые слова: рекреационный сектор, стабильное развитие, национальная экономика, управление, санаторно-курортные и оздоровительные заведения, целевые программы.

Воробьева В.В. Управление устойчивым развитием рекреационного сектора национальной экономики

Статья посвящена вопросам управления устойчивым развитием рекреационного сектора национальной экономики. В статье раскрыта сущность рекреационного сектора и его значение для национальной экономики в процессе восстановления трудовых ресурсов. Проведена оценка состояния рекреационного сектора Украины по ключевым составляющим, выявлены проблемы его устойчивого развития, которые имеют непосредственное воздействие на социально-экономическое положение Украины. Сформулированы приоритеты государственной стратегии развития курортно-рекреационного хозяйства и приведены меры по улучшению деятельности санаторно-курортных учреждений Украины. В качестве действенного метода управления устойчивым развитием рекреационного сектора национальной экономики предложен программно-целевой метод. Разработана схема целевой программы развития рекреационного сектора национальной экономики.

Ключевые слова: рекреационный сектор, устойчивое развитие, национальная экономика, управление, санаторно-курортные и оздоровительные заведения, целевые программы.

Vorobyova V. Management of sustainable development of recreational sector of national economy

The article focuses on the management of sustainable development of recreational sector of national economy. The article reveals the essence of the recreational sector and its importance for the national economy in the process of recovery labor. Condition of recreational sector of Ukraine has been evaluated on key components; problems of its sustainable development were identified. The priorities of the government strategy of development resort and recreational sector were articulated and measures to improve the operation of sanatoriums in Ukraine were determined. As an effective method of managing sustainable development of recreational sector of the economy was suggested program-target method. A scheme of target program for the development of recreational sector of the national economy was proposed.

Keywords: recreational sector, sustainable development, national economics, management, resort and wellness establishments, targeted programs.

Постановка проблемы. В последние годы в Украине, которая имеет значительный рекреационный потенциал, наблюдается повышенный интерес ведущих ученых и специалистов к проблемам развития рекреации как высококоррелябельного и социально-ориентированного сектора национальной экономики. Усиливается роль рекреационной сферы и ее составляющих в наращивании социально-экономического потенциала национальной экономики, создании благоприятных условий для удовлетворения материальных и рекреационных потребностей человека, повышения уровня жизни и благосостояния широких слоев населения. Все больше возрастает роль рекреации как сферы, нейтрализующей производственные стрессы, нервно-психические нагрузки, усталость от монотонного труда. Для регенерации сил и энергии человеку необходима смена условий и форм деятельности. Рекреация как одна из главных сфер продуктивного использования свободного времени человека – общественный, экономический и научный феномен, обусловила необходимость изучения понятийного аппарата рекреационной индустрии, определения ее социально-экономической сущности, места и роли в развитии общества.

Анализ последних исследований и публикаций. Исследования рекреационного сектора и его составляющих проводили такие ученые как: Амоша А., Багров М., Бережная И., Вельгош Н, Гуменюк Ю., Ефремов А., Живицкий А., Иванух Р., Мамутов В., Лобода М., Охрименко А., Преображенский В., Семеняк Н., Фоменко Н., Черчик Л. и другие. Анализ научных работ показывает, что основное внимание ученых уделяется разработке методологии оценки эффективности рекреационного природопользования. Признавая актуальность и большую теоретико-практическую значимость существующих исследований, следует отметить, что остаются открытыми и актуальными вопросы управления устойчивым развитием рекреационного сектора национальной экономики.

Целью статьи является выявление проблем функционирования рекреационного сектора национальной экономики и поиск действенных методов управления его устойчивым развитием.

Изложение основного материала. Рекреационный сектор является важнейшим элементом общественной жизни, который охватывает интересы населения, условия труда и быта, здоровья, отдыха, рационального использования внеурочного, в том числе и свободного времени путем оздоровительной, культурно-познавательной и спортивной деятельности и является пространством воспроизводства сил человека и его развития. Рекреационный сектор играет важную роль в организации и рационализации отдыха людей, влияет на процесс воспроизводства населения и недооценка его роли в системе национальной экономики может привести к нарушению социального баланса, экологической целостности и экономической значимости, то есть потере устойчивости.

Под устойчивым развитием следует понимать процесс трансформаций глобальных и национальных укладов на основе сбалансирования экономической, экологической и социальной составляющих путем широкомасштабного введения в хозяйственный оборот знаний, технологий и научно-технических разработок для повышения качества жизни нынешнего и будущих поколений. А основными компонентами устойчивого развития общества выступают экологическая целостность, экономическая эффективность и социальная справедливость [1].

Рекреационная индустрия определяется ресурсными возможностями, непосредственно влияющими на получение новых научных результатов и новых технологий, реализацию оздоровительных процедур и организацию надлежащего сервиса, подготовку и переподготовку кадров рекреационного производства. Поэтому рекреационный сектор следует рассматривать, с одной стороны, как совокупность природных ресурсов и технологий, а с другой – как способность к разработке, внедрению и передаче новых научных и